

УДК 793.31 (477.84)

Цитування:

Підлипський А. І. Галина Александрович в хореографічній культурі Тернопільщини. *Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв* : наук. журнал. 2021. № 2. С. 205-210.

Pidlypskyi A. (2021). Halyna Aleksandrovych in the choreographic culture of Ternopil region. *National Academy of Culture and Arts Management Herald: Science journal*, 2, 205-210 [in Ukrainian].

Підлипський Андрій Ігорович,
кандидат мистецтвознавства,
викладач кафедри хореографічного мистецтва
Київського національного університету
культури і мистецтв
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8086-3532>
pidlip@ukr.net

ГАЛИНА АЛЕКСАНДРОВИЧ В ХОРЕОГРАФІЧНІЙ КУЛЬТУРІ ТЕРНОПІЛЬЩИНИ

Мета дослідження – виявити роль творчості Г. Александрович у хореографічній культурі Тернопільщини.

Методологія. Застосовано комплекс методів, що включає аналіз літературної та джерельної бази, систематизацію відомостей, розгляд подій за хронологічним принципом. **Наукова новизна.** Вперше комплексно проаналізовано творчу діяльність викладача-методиста Теребовлянського коледжу культури і мистецтв, відмінника освіти України Галини Степанівни Александрович та з'ясовано її роль у хореографічній культурі Тернопільщини. **Висновки.** Г. Александрович – один з провідних фахівців регіональної хореографічної культури Тернопільщини, яка упродовж п'ятидесяти років провадить викладацьку, фольклористичну, балетмейстерську, просвітницьку та популяризаторську діяльність. Основу репертуару створеного нею фольклорного ансамблю танцю «Джерело» складають твори, записані Г. Александрович у процесі польових досліджень та майстерно оброблені нею для виконання в умовах сцени. У «Джерелі» викладачка поєднує навчальні, виховні та мистецькі функції: окрім суто фахових завдань (формування високопрофесійного танцівника та керівника хореографічного колективу) відбувається становлення хореографічного світогляду студентів, формування національно-патріотичних ціннісних орієнтирів через прилучення до фольклорної регіональної спадщини, а також створюються високохудожні танці, що відрізняються авторською стилістикою, і є вагомим внеском у розбудову хореографічної культури регіону та України в цілому.

Ключові слова: Александрович Галина, Теребовлянський коледж культури і мистецтв, ансамбль «Джерело», хореографія Тернопільщини, народно-сценічний танець, український танець.

Pidlypskyi Andrii, candidate of art history, lecturer of the Department of Choreographic Art of the Kyiv National University of Culture and Arts

Halyna Aleksandrovych in the choreographic culture of Ternopil region

The purpose of the article is to identify the role of H. Aleksandrovych 's work in the choreographic culture of Ternopil region. **Methodology.** A set of methods was applied, including the analysis of the literature and source base, systematization of information, consideration of events on a chronological basis. **Scientific novelty.** For the first time, the creative activity of Halyna Stepanivna Aleksandrovych, a teacher-methodologist at the Terebovlya College of Culture and Arts, an excellent student of education in Ukraine, was comprehensively analyzed and her role in the choreographic culture of Ternopil region was clarified. **Conclusions.** H. Alexandrovich is one of the leading specialists in the regional choreographic culture of Ternopil region, which for fifty years has been teaching, folklore, choreography, education and promotion. The basis of the repertoire of the folk dance ensemble "Dzherelo" created by her consists of works recorded by H. Alexandrovich in the process of field research and skillfully processed for performance in the stage. In "Dzherelo" the teacher combines educational, upbringing and artistic functions: in addition to purely professional tasks (formation of a highly professional dancer and leader of the choreographic team) is the formation of students' choreographic worldview, the formation of national-patriotic values through joining, distinguished by the author's style, which are a significant contribution to the development of choreographic culture of the region and Ukraine as a whole.

Key words: Alexandrovich Galina, Terebovlya College of Culture and Arts, ensemble "Dzherelo", choreography of Ternopil region, folk-stage dance, Ukrainian dance.

Актуальність теми дослідження. Дослідження регіонального хореографічного мистецтва крізь призму персонального плану його діячів є одним з перспективних напрямів сучасних хореологічних досліджень. Серед провідних фахівців-хореографів, які прислужилися розбудові українського хореографічного мистецтва Тернопільщини та України в цілому – Галина Степанівна Александрович, знавець фольклорного та народно-сценічного танцю Тернопільщини, викладач Тербовлянського коледжу культури і мистецтв, художній керівник ансамблю фольклорного танцю «Джерело». Дослідження її хореографічної творчості є надзвичайно важливим задля розуміння регіональних особливостей розвитку народно-сценічної хореографічної культури.

Аналіз досліджень і публікацій. Творчості Г. Александрович торкалися у наукових студіях етнографи, мистецтвознавці, історики та ін., зокрема В. Губ'як вперше оприлюднив доробок Г. Александрович, привернув увагу до створених нею сценічних варіантів фольклорних танців з репертуару ансамблю фольклорного танцю «Джерело» Тербовлянського коледжу культури і мистецтв, а саме: «Голубка», Вальс «Перебиваний», «Канада», «Киванець», «Копана полька», «Полька в решеті», «Огородник», три варіанти танцю «Швець» [8]. Також до творчого доробку Г. Александрович звертається Л. Горбунова, подаючи відомості про ряд танців, записаних викладачем [12]. Слід зауважити, що у словесному описі, порівняно із записами, вміщеними у працях В. Губ'яка, Л. Горбунова уточнює деякі деталі виконання.

Г. Александрович оприлюднила записи танців «Канада», «Киванець», «Краков'як», «Коробочка», «Перина», три варіанти танцю «Швець», два варіанти танцю «Огородник» [2; 3; 4]. Ті з них, що були записані у праці В. Губ'яка, відрізняються лише незначними деталями. Подані Г. Александрович записи, що вона збирала та оформлювала упродовж десятиліть, є надзвичайно цінними для теоретиків та практиків народно-сценічного хореографічного мистецтва. У публікації «Фольклор як ефективний естетико-виховний засіб» [5] Г. Александрович розповідає про власну «творчу лабораторію» у роботі з фольклорними танцями.

Деякі аспекти творчості Г. Александрович висвітлено у дисертаціях А. Підлипського [10], Л. Щур [14]. Однак, комплексної праці з теми досі створено не було.

Мета дослідження – виявити роль творчості Г. Александрович у хореографічній культурі Тернопільщини.

Виклад основного матеріалу. Александрович Галина Степанівна народилася 28 січня 1950 року. Виросла в сім'ї, де побували музика, спів та жарти. Батьки Галини Степанівни навчали дітей та їхніх друзів танцювати польки, вальси, фокстроти, співати народних пісень, розігрували з ними театральні сценки, вертепи, колядували. Саме сімейні традиції сім'ї стали ключовим моментом в обранні професійного шляху Галини Степанівни.

Галина Степанівна – студентка першого випуску хореографічного відділу Тербовлянського культурно-просвітнього училища, закінчила Рівненський інститут культури, викладач-методист народно-сценічного, українського та фольклорного танцю Тербовлянського коледжу культури і мистецтв (з 1971 р.), відмінник освіти України, засновник і художній керівник єдиного в Тернопільській області ансамблю фольклорного танцю «Джерело», створеного у 1986 р.

Основою для створення ансамблю фольклорного танцю стали матеріали експедиції, що за ініціативи Г. Александрович відбулася у 1986 р. Був записаний автентичний пісенно-хореографічний фольклор Тернопільщини, що став основою хореографічних постановок, які отримали сценічне життя.

Слово «фольклорний» у назві колективу «Джерело» є досить умовним, оскільки виконання будь-яких танців на сценічному майданчику поза природним середовищем існування артефакту не може вважатися фольклором, перетворюється на приклад фольклоризму. Слід зазначити, що на відміну від традиційних народно-сценічних танців, де переважають балетмейстерські авторські твори, фольклорні колективи намагаються максимально зберегти лексичне, емоційно-образне ядро першоджерела.

До репертуару танцювального колективу «Джерело» входить понад п'ятнадцять хореографічних постановок, серед яких «Гаївки», «Огородник», «Кокетка», «Фокстрот», «Голубка», «Полька в решеті», «Обливаний понеділок», танець-гра «Хто бив?» [11].

Г. Александрович піднімає завісу своєї творчої лабораторії та розповідає про роботу з фольклорним матеріалом, на основі якого створено сценічні танці в репертуарі ансамблю

«Джерело», демонструючи його багатобарвність.

Фольклорний танець не існував ізольовано, на нього впливала хореографічна культура сусідніх територій, про що свідчить Г. Александрович, розповідаючи про танець «Стружак», «записаний у селі Озерна Зборівського району, за побудою, положенням рук аналогічний танцю «Киванець», який походить з села Варваринці Тереховлянського району. Обидва танці мають однаковий музичний супровід з приспівками» [5, 104]. У музичній основі танцю прослуховується литовський мотив. Продовжуючи акцентувати увагу на впливі географічного порубіжжя Тернопільщини на народний танець, Г. Александрович наводить приклад танцю «Огородник» (записаний мисткинею в Тереховлянському районі від М. Хомко у 1985 році [12, 157]), в якому відчутний вплив польської культури, в «Коробочці» (записаний у с. Озерна Зборівського району Тернопільської області) [2] спостерігаємо російський вплив. У танці «Сім ширіт» відчутний вплив німецької культури («ширіт» у перекладі з німецької «крок», відповідно назва танцю – «Сім кроків»). «Кожна фігура в цьому танці будується на семи кроках, а друга частина танцю супроводжується піснеспівом», – зазначає Г. Александрович [5, 104].

Танець, притаманний польській хореографічній культурі «Краков'як» записаний Г. Александрович у с. Бабинці Борщівського району [3].

Г. Александрович записала танець «Канада» (від Галини Яремчук у 1971 році в місті Тереховля [12, 157]), що пов'язаний з еміграцією українців. Збирачка фольклору засвідчує процеси взаємодії, одним з проявів яких є взаємовплив: «В Борщівському районі танець “Верховина” за фігурами нагадує танець “Канада”, але музичний супровід запозичений з сусідньої Гуцульщини. Цікавий за побудою, характером, приспівками танець “Канада”. В різних районах нашої області виконується зі зміною музики, фігур, але композиційна побудова залишається незмінною» [5, 105].

Записані Г. Александрович фольклорні танці мають широку географію: «Кокетка» з Кременецького району, «Плескач» з Гусятинського, «Притупи» з Тереховлянського [5, 105]. Є певні розбіжності в інформації щодо місця запису «Кокетки». Л. Горбунова вказує с. Лосятин біля Почаєва, зазначаючи, що саме там так «називали красивих незаміжніх дівчат,

які “закручували голови” усім хлопцям» [12, 157].

Серед танців трудової тематики, що характерні для української хореографії («Ковалі», «Косарі», «Лісоруби», «Рукодільниці», «Чабани» та ін.), на Тернопільщині побутував «Швець» (записаний Г. Александрович від І. Л. Обухівського у 1978 році в селі Слобідка Тереховлянського району [12, 157]). Танець має різні назви в різних районах області – «Швець», «Шевчик», «Шевчиха» [12, 158]. Танцівники виконують імітаційні рухи намотування «дратви», «забивання кілочків».

У Борщівському, Заліщицькому районах, а також на Івано-Франківщині побутує танець, в якому продемонстровано стосунки «шевця» і «шевчихи» [5, 105].

Також Г. Александрович зафіксовано третій варіант танцю «Швець», де акцентовано увагу не лише на трудових, а й людських якостях шевця, його темпераменті та вмінні кохати. У танці дівчата кружляють у парі з «шевцем» і співають [5, 106].

Композиція «Веснянки-гаївки» продемонстрована 1989 року у телепередачі «У колі друзів» (м. Київ). У танці об'єднано чотири гаївки: «Грушечка», «Соловію-пташку, пташку», «Ой на горі льон», «Діду старий»

У доробку Г. Александрович «Полька в решеті», записана нею від Т. С. Кузь у 1988 році в селі Вербівці Тереховлянського району [12, 157]). В основі танцю – гра-змагання між парами на найкращий танець в решеті.

Побутовий танець «Киванець» записаний Г. Александрович від Г. Багрій 1985 року в селі Дарахів Тереховлянського району [12, 157]).

Вальс «Перебиваний» записаний дослідницею від О. П. Мартинів у 1968 році в селі Плебанівка Тереховлянського району [12, 157]). Танець починають пари (в парі – хлопець та дівчина) та декілька дівчат без пари. Під вальсову музику пари кружляють по колу. Дівчата, які залишилися без пари, підходять до танцюючих та плескають у долоні – перебивають пару, продовжують танцювати з хлопцем. Дівчина, яка залишилась, йде «перебивати» собі іншого хлопця, щоб з ним знов стати до танцю. Якщо до хлопця одночасно підходять дві дівчини, плескаючи-перебиваючи танець, то хлопець повинен вальсувати з двома дівчатами одночасно [8, 277].

Танець «Перина» записано в с.мт Пробіжна Чортківського району. Побудований

на простих та приставних кроках, притупах, «польці» [4].

В основі деяких танців – обрядові дії та позаобрядові традиції. Наприклад, в основі хореографічної композиції «Обливаний понеділок» звичай обливати всіх навколо водою на другий день великодніх свят, що символізує змивання гріхів. Ліричний хороводний танець «Калина» створений на основі обряду заручин з даруванням дівчині кетягу червоної калини. Прийняття подарунку означало її згоду на шлюб [12, 157].

Жартівлива гра покладена в основу танцю «Копана полька». Танець розпочинають в парах (в парі – хлопець та дівчина). Один або декілька хлопців залишаються без пари. Вони підходять до танцюючих, імітують удар («копняк») коліном хлопця в парі. Продовжують танцювати з його дівчиною. Хлопець, який залишився без пари, йде «копати» – імітувати удар іншого хлопця, щоб забрати у нього дівчину для танцю [8, 281–282].

Мотив обрання пари покладено в основу традиційної для Тернопільщини жартівливої весільної гри, на основі якої поставлено «Танець з віником». «Ведучий»-хлопець з віником пританцює між танцюючих пар, доки музика не зупиняється – тоді всі повинні поміняти пару, «ведучий» кидає віник і швидко стає в пару до вільної дівчини. «Ведучим» стає той, хто залишився без пари, адже хлопців на одного більше, ніж дівчат.

Г. Александрович декларує своє мистецьке кредо, що вже понад сорок років дозволяє активно підтримувати напрям народно-сценічного танцювання, наблизений до фольклорної традиції: «Вивчаючи місцевий фольклор, глибше розумієш історію свого краю, рід праці, суспільно-політичні явища, красу природи. Черпаючи джерела народної мудрості, творчості, таланту ці зерна проростуть мистецькими здобутками у рідному краї і тим самим спричинять до повнішого розкриття духовного обличчя українців перед усім світом» [5, 106–107].

Відомий балетмейстер І. Николишин високо цінував колегу, називаючи її «майстром фольклорного танцю», що упродовж багатьох років навчає студентів «знаходити та опрацьовувати етнічні хореографічні перлини. Вона майстерно відтворює танцювальний фольклор краю в хореографічних постановках ансамблю фольклорного танцю “Джерело”... Хореографічна картинка “Швець” відображає трудовий процес. У жартівливому танці

“Полька в решеті” показано винахідливість та фантазію нашого народу. Родзинкою творчого надбання фольклориста, балетмейстера, постановника Г. Александрович став хореографічний твір “Голубка”, в якому зображені найніжніші, найтепліші, найщиріші почуття в стосунках між хлопцями та дівчатами, а подаються вони балетмейстером через образ птахів» [9, 56].

Сценічний варіант танцю «Голубка» створений на основі пісні, що побутує на Тернопільщині «Ми голубку уловили». Танець будується на колі. Ведучий вигукує упродовж танцю певні команди, після яких учасники виконують певні утверджені рухи: «голубка», «голубка зліва», «голубка зправа», «голубка вперед», «поверніться», «один до одного», «голуби воркують», «голуби роблять гніздо», «голуби ласкають голубок», «голубки цілують старого голуба», «голубки перепрошують голубів», «голубки воркують», «голубки з голубами до гнізда» [8, 273–276].

Ансамбль фольклорного танцю «Джерело» постійно бере участь у заходах різного рівня, зокрема, й у фестивалях-конкурсах народної хореографії імені Павла Вірського, що, починаючи з 2002 року, стали регулярними в Україні, концертних програмах на різних сценах, зокрема, й Палацу мистецтв «Україна» (наприклад, 6 червня 2003 року під час Творчого звіту майстрів мистецтв та аматорських художніх колективів Тернопільської області «Україна – єдина» на сцені національного палацу «Україна» ансамбль демонстрував «Теребовлянські великодні ігри», поставлені Г. Александрович [13, 5] та ін.)

30 квітня 2015 року у м. Хмельницький відбулася науково-практична конференція «Збереження традицій танцювального фольклору та органічне їх включення в сучасну хореографічну культуру Поділля», де взяли участь Г. Александрович (з доповіддю «Фольклор як ефективний естетико-виховний засіб») [5] та студенти, які ілюстрували доповідь, виконуючи першоджерела різних варіантів танців «Швець», «Кокетка», «Сім ширіт», «Коробочка» та ін. На заключному концерті продемонстрували композиції «Полька-легонька» і «Голубка» [6].

Ансамбль здобув III місце на фестивалі-конкурсі «Танцювальний оберіг» у рамках Всеукраїнського конкурсу «Подільська весна–2016», що проходив у м. Вінниці 14–15 травня [1].

Ансамбль фольклорного танцю «Джерело» Теребовлянського вищого училища

культури і мистецтв під керівництвом Галини Александрович брав участь у Всеукраїнському фестивалі-конкурсі серед хореографічних колективів коледжів, училищ культури «Танцювальний оберіг», що проходив у Києві 24–25 листопада 2018 р. У конкурсній програмі виконували «Польку в решеті» та «Обливаний понеділок», на гала-концерті – «Обливаний понеділок». Серед двадцяти восьми колективів ансамбль виборів III місце, отримавши схвальні відгуки професійного журі на чолі з народним артистом України, професором, художнім керівником – генеральним директором Національного академічного ансамблю танцю України ім. П. Вірського Мирославом Вантухом [7].

Г. Александрович упродовж всієї діяльності в училищі (коледжі) не припиняє дослідження танцювальних артефактів, збирає та обробляє фольклор тернопільського регіону, бере участь у конференціях, семінарах з метою збереження та популяризації фольклорних скарбів.

Завдяки фольклорному ансамблю танцю «Джерело» студенти Тербовлянського коледжу культури і мистецтв набувають навичок роботи з фольклорними першоджерелами, виховують дбайливе ставлення до достовірних хореографічних елементів та танців, розширюють діапазон виконавських навичок, адже специфічне виконання наближеної до фольклору за стилістикою лексики потребує значних зусиль та занурення в широкий спектр фольклорно-етнографічних знань та своєрідної естетики.

Наукова новизна. Вперше комплексно проаналізовано творчу діяльність викладача-методиста Тербовлянського коледжу культури і мистецтв, відмінника освіти України Галини Степанівни Александрович.

Висновки. Г. Александрович – один з провідних фахівців регіональної хореографічної культури Тернопільщини, яка упродовж п'ятидесяти років провадить викладацьку, фольклористичну, балетмейстерську, просвітницьку та популяризаторську діяльність. Основу репертуару створеного нею фольклорного ансамблю танцю «Джерело» складають твори, записані Г. Александрович у процесі польових досліджень та майстерно оброблені нею для виконання в умовах сцени. У «Джерелі» викладачка поєднує навчальні, виховні та мистецькі функції: окрім суто фахових завдань (формування високопрофесійного танцівника та керівника хореографічного колективу) відбувається становлення хореографічного

світогляду студентів, формування національно-патріотичних ціннісних орієнтирів через прилучення до фольклорної регіональної спадщини, а також створюються високохудожні танці, що відрізняються авторською стилістикою, і є вагомим внеском у розбудову хореографічної культури регіону та України в цілому.

Література

1. III місце ансамблю фольклорного танцю «Джерело» у Вінниці. 1.07.2016. Сайт Тербовлянського коледжу культури і мистецтв. URL : https://tvukdance.at.ua/blog/iii_misce_ansamblju_folklornogo_tancju_dzherelo_u_vinnici/2016-07-01-69
2. Александрович Г. Коробочка. Збереження традицій хореографічної культури танцювального фольклору Поділля : матеріали науково-практичної конференції, 25–26 жовтня 2016, м. Хмельницький. Львів, 2016. С. 125–126.
3. Александрович Г. Краков'як. Збереження традицій хореографічної культури танцювального фольклору Поділля : матеріали науково-практичної конференції, 25–26 жовтня 2016, м. Хмельницький. Львів, 2016. С. 127–128.
4. Александрович Г. Перина. Збереження традицій хореографічної культури танцювального фольклору Поділля : матеріали науково-практичної конференції, 25–26 жовтня 2016, м. Хмельницький. Львів, 2016. С. 168–169.
5. Александрович Г. Фольклор як ефективний естетико-виховний засіб. Збереження традицій танцювального фольклору та органічне їх включення в сучасну хореографічну культуру. Поділля: збірник матеріалів науково-практичної конференції (м. Хмельницький, 29 квітня 2015 року). Хмельницький, 2015. С. 101–107.
6. АФТ «Джерело» – учасники науково-практичної конференції у м. Хмельницький. 09.05.2015. Сайт Тербовлянського коледжу культури і мистецтв. URL : https://tvukdance.at.ua/blog/aft_dzherelo_uchasniki_na_ukovo_praktichnoji_konferenciji_u_m_khmelnickij/2015-05-09-59
7. Габрук З. Народна хореографія. Сайт Тербовлянського коледжу культури і мистецтв. 4.12.2018. URL : http://tvuk.at.ua/news/narodna_khoreografija/2018-12-04-338
8. Губ'як В. Д. Фольклорні обереги духовності : посібник. Івано-Франківськ, 2001. 323 с.
9. Николишин І. Народно-сценічна хореографія галицького Поділля як самобутність та послідовність школи П. П. Вірського. Вплив творчості П. П. Вірського на розвиток національної хореографії : матеріали науково-практичної конференції, 26 лютого 2005 р., м. Київ. Київ, 2005. С. 54–57.

10. Підлипський А. Народно-сценічна хореографічна культура Тернопільщини середини ХХ – початку ХХІ століття : дис... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Київ : КНУКіМ, 2021. 203 с.

11. Славетні постаті Тернопільщини. Галина Александрович. Підготувала Горбунова Л. Л. зі слів Г. С. Александрович та за матеріалами «Літопису Теребовлянського вищого училища культури (1940–2010)», Львів, 2011. Сайт Теребовлянського коледжу культури і мистецтв. 29.01.2019. URL : http://tvuk.at.ua/news/slavetni_postati_ternopilshhini_galina_aleksandrovich/2019-01-29-356

12. Творчий доробок Галини Степанівни Александрович. Упорядник Л. Горбунова. Традиційно-побутові танці України : хрестоматія. Рівне : Волинські обереги, 2019. С. 157–162.

13. Україна – єдина : програма Творчого звіту майстрів мистецтв та аматорських художніх колективів Тернопільської області, 6 червня 2003 року. 8 с.

14. Щур Л. Б. Народна хореографічна культура Західного Поділля: трансформація та збереження танцювальної традиції : дис... канд. мистецтвознавства : спец. 26.00.01 «Теорія та історія культури». Тернопіль, 2021. 371 с.

References

1. III place of the folk dance ensemble "Dzherelo" in Vinnytsia. (1.07.2016). Website of Terebovlya College of Culture and Arts. Retrieved from https://tvukdance.at.ua/blog/iii_misce_ansamblju_folklornogo_tancju_dzherelo_u_vinnici/2016-07-01-69 [in Ukrainian].

2. Aleksandrovych, H. (2016). Korobochka. Preservation of traditions of choreographic culture of dance folklore of Podillya: materials of scientific-practical conference. (pp. 125–126). Lviv [in Ukrainian].

3. Aleksandrovych, H. (2016). Krakoviak. Preservation of traditions of choreographic culture of dance folklore of Podillya: materials of scientific-practical conference. (pp. 127–128). Lviv [in Ukrainian].

4. Aleksandrovych, H. (2016). Peryna. Preservation of traditions of choreographic culture of dance folklore of Podillya: materials of scientific-practical conference. (pp. 168–169). Lviv [in Ukrainian].

5. Aleksandrovych, H.S. (2015). Folklore as an effective aesthetic and educational tool. Preservation of traditions of dance folklore and their organic inclusion

in modern choreographic culture. Podillya: collection of materials of the scientific-practical conference. (pp. 101–107). Khmelnytskyi [in Ukrainian].

6. AFT "Dzherelo" – participants of the scientific-practical conference in Khmelnytsky. (05.09.2015). Website of Terebovlya College of Culture and Arts. Retrieved from https://tvukdance.at.ua/blog/aft_dzherelo_uchasniki_nakovo_praktichnoji_konferenciji_u_m_khmelnickij/2015-05-09-59 [in Ukrainian].

7. Habruk, Z. (4.12.2018). Folk choreography. Website of Terebovlya College of Culture and Arts. Retrieved from http://tvuk.at.ua/news/narodna_khoreografija/2018-12-04-338 [in Ukrainian].

8. Hubiak, V.D. (2001). Folklore amulets of spirituality. Ivano-Frankivsk [in Ukrainian].

9. Nykolyshyn, I. (2005). Folk-stage choreography of Galician Podillya as an identity and sequence of P. P. Virsky's school. The influence of P. P. Virsky's work on the development of national choreography: materials of the scientific-practical conference. (pp. 54–57). Kyiv [in Ukrainian].

10. Pidlypskyi, A. (2021). Folk-stage choreographic culture of Ternopil region of the middle of the XX – beginning of the XXI century. Candidate's thesis. Kyiv: KNUKіM [in Ukrainian].

11. Famous figures of Ternopil region. Galina Alexandrovich. (29.01.2019). Prepared by Gorbunova L. L. from the words of G. S. Alexandrovich and based on the materials of the "Chronicle of Terebovlya Higher School of Culture (1940–2010)", Lviv, 2011. Website of Terebovlya College of Culture and Arts. Retrieved from http://tvuk.at.ua/news/slavetni_postati_ternopilshhini_galina_aleksandrovich/2019-01-29-356 [in Ukrainian].

12. Horbunova, L. (Eds.). (2019). Creative work of Halyna Stepanovna Alexandrovich. Traditional and folk dances of Ukraine. (pp. 157–162). Rivne: Volyn charms [in Ukrainian].

13. Ukraine is One (6.06.003). Program of the Creative Report of Masters of Arts and Amateur Art Groups of Ternopil Region [in Ukrainian].

14. Shchur, L.B. (2021). Folk choreographic culture of Western Podillya: transformation and preservation of dance tradition. Candidate's thesis. Ternopil [in Ukrainian].

*Стаття надійшла до редакції 22.02.2021
Отримано після доопрацювання 22.03.2021
Прийнято до друку 26.03.2021*